

(חסר לישנא אחרינא) 55
 הגמרא מקשה על אביי מדין האמור בפאה: אחת מהמתנות שחיבה 56
 התורה להניח לעניים היא הפאה, שכאשר אדם קוצר את שדוהו 57
 אסור לו לקצור את כל התבואה, אלא עליו להניח מעט ממנה מבלי 58
 לקוצרה, והעניים באים ונוטלים פאה זו. והרי פאה דר'המנא אמר 59
 בה (ויקרא כג כב) 'לא תכלה פאת שדך בקוצרך, והקוצר את כל 60
 השדה מבלי להניח פאה עובר בלא תעשה זה. ותנן, עיקר מצות 61
 פאה היא להפריש אותה מן הקמה שאיננה קצורה. ואולם אם לא 62
 הפריש מן הקמה אלא קצר את השדה כולה, הפריש פאה מן 63
 העמרים הקצורים. ואם לא הפריש גם מן העמרים אלא כנס את 64
 כולם ועשה מהם כרי, הפריש מן הכרי עד שלא מירחו לכרי 65
 והתחייב במעשרות. ובכל אופנים אלו הפאה פטורה ממעשרות אף 66
 לאחר שתמרח. אבל אם כבר מירחו לכרי קודם שהפריש ממנו 67
 פאה, מעשרו תחילה ואחר כך נותן לו פאה מהכרי, שכן כבר 68
 התחייב הכרי במעשר, ואם יפריש את הפאה קודם שיעשו יצטרכו 69
 העניים להפריש מעשר מהפאה לאור שיכובו בה, ונמצאו מפסידים. 70
 אבל לאחר שטחן את החטים ועשאו קמוח נפטר מחיוב פאה, משום 71
 שהוא קונה אותה בשינוי מעשה. משום רבי ישמעאל אמרו, אף 72
 לאחר שטחן את התבואה ולש אותה הרי הוא מפריש פאה מן 73
 העיסה, ואף שהשתנתה התבואה מחטים לקמוח ולעיסה, אין מועיל 74
 לו שינוי זה לקנות את הפאה. ומכאן תיובתא על מה דאמר אביי 75
 'כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני, שכן מדברי 76
 הברייתא מוכח שמאחר שקצר באיסור אין מועילה קצירה זו לפטרו 77
 מחיוב פאה. 78
 מתרצת הגמרא: אמר לך אביי, שאני התם בפאה, שאין מועילים 79
 מעשיו משום דאמר קרא במתנות עניים (עווב) 'תעווב' 'תעווב' 80
 שתי פעמים, פעם אחת בפרשת קדושים (ויקרא טו ט) 'לא תכלה פאת 81
 שדך לקצר, ושוב נשנה חיוב זה בפרשת אמור (שם כג כב) 'לא תכלה 82
 פאת שדך בקוצרך, ואחד מהם יתירא – מיותר, לרבות חיוב פאה אף 83
 מן העמרים ומן הכרי. 84
 מפרשת הגמרא: ורבא הסובר שבכל מקום אין מועיל מעשה 85
 שנעשה באיסור, ואין צורך בריבוי האמור, אמר לך, שה'תעווב' 86
 יתירא בא לרבות שיש לך עוובה אחרת – והפקר אחרן שכוזו 87
 שחיבה בה התורה בפאה, ואפילו שהיא פטורה ממעשר. ואיזו 88
 עוובה היא זו, זה המפקיר פרמו ואחר כך חוז חזכה בו, שהוא חייב 89
 בפאה ובשאר מתנות עניים. דתניא, והפקר פטור בין ממעשר ובין 90
 ממתנות עניים, אך חלוק דינם לענין פטור זה, שכן המפקיר פרמו, 91
 ואחר כך השכים לשחר וקצרו, חייב בפרט ועוללות ופשכתה 92
 וקפאה, ופטור מן המעשר. ומקור חיוב זה במתנות עניים הוא 93
 מ'תעווב' יתירא שנאמר בהן. 94
 הגמרא מבררת מה בין אביי לרבא להלכה: אמר ליה רב אחא פריה 95
 דרבא לרבא אשי, והשתא שנינו כל הני שינויי – עתה לאחר 96
 שתיירצנו את הקושיות על אביי ורבא, וביארנו שגזירת הכתוב היא 97
 בכל מקומות אלו שמועילים או שאינם מועילים, אם כן דאביי ורבא 98
 קמאי פליגי – במה נחלקו להלכה, הרי בין כך גילה הכתוב בכל 99
 מקום האם חלו מעשיו או לא. 100
 השיבו רב אשי: פרבית קנוצה קמיפלגי אביי ורבא, שאם קצצו 101
 המלוה והלוה ביניהם בשעת ההלוואה שישלם הלוה רבית בעבורה, 102
 אסורה גביית רבית זו מן התורה, ואם עבר המלוה על איסור זה וגבה 103
 את הרבית, תלוי דינו במחלוקת אביי ורבא שבסוגייתנו. ורבא דרבי 104
 אלעזר – ונחלקו במימרת רבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר, רבית 105
 קנוצה שגבאה המלוה מהלוה יוצאה פריינין, שבית דין כופים את 106
 המלוה בעל כרחו להחזירה ללוה. 107

ישור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו, ונדבה זה קרשי בקך 1
 הפית, ודורשת מכאן הברייתא להלן (ט) שדווקא אותו אתה מקדיש 2
 לבדק הבית, אבל שור תמים הראוי למזבח אסור להקדישו לבדק 3
 הבית. ותנן, המקדיש תמימין לבדק הבית, אף על פי שהוא עובר 4
 בלא תעשה האמור, מכל מקום מה שעשה עשוי וחל הקדשו. 5
 ומכאן תיובתא על מה דאמר רבא 'אי עביד לא מהני'. 6
 מתרצת הגמרא: אמר לך רבא, הרי ממה שנאמר בסוף הכתוב 7
 'ולגדר לא ירצה' דרשנו לעיל (ט) שהמקדיש בעל מום למזבח הועילו 8
 מעשיו, ואם כן ממקום שנתרבו פעלי מומין שהוקדשו לגבי מזבח 9
 שחל הקדשם, נתרבו גם תמימין שהוקדשו לבדק הבית שחל 10
 הקדשם. שהרי בכתוב אחד נכתבו שניהם, וכשם שהושוו לענין 11
 איסור, כן הוקשו זה לזה לענין שהקדשם חל בדיעבד. 12
 הגמרא מקשה על רבא: והרי מצינו באיסור גזל, דר'המנא אמר 13
 (ויקרא טו יג) 'לא תגזול, ותנן בבבא קמא (אב), הגזול עצים ועשאן 14
 בלים, או שגזל צמר ועשאן בגדים, משלם לנגול את דמיהם כפי 15
 שוים בשעת הגזילה, ואינו משיב את הכלים והבגדים אלא קונה 16
 אותם בשינוי מעשה. ותיובתא היא על מה דאמר רבא שהעובר על 17
 מצות התורה אין מועילים מעשיו, שהרי לדבריו לא היה לו לגזול 18
 לקנות את הגזילה בשינוי משום שעבר על איסור לא תגזול. 19
 מתרצת הגמרא: אמר לך רבא שאני התם בשינוי, שהוא קונה משום 20
 דאמר קרא (ויקרא כב כב) 'השיב את הגזלה אשר גזל, ללמדנו 21
 שדווקא כל זמן שהגזילה היא קמה (כמו) שגזל עליו להשיבה, 22
 אבל אם השתנתה וכבר אינה במצב שהיתה בו בשעת הגזילה אינו 23
 משיב אותה עצמה אלא את דמיה. 24
 מפרשת הגמרא: ולאביי הסובר 'אי עביד מהני' ויש לשינוי לקנות 25
 מסברא, האי אשר גזל מביעי ליה (בצרך) לדין אחר. שכן הגזול 26
 את חבירו וכפר בגזילה ונשבע בשקר שלא גזל, אם לבסוף הודה 27
 שגזל, עליו לשלם לנגול קרן וחומש ולהביא אשם גזילות. ונאמר 28
 'אשר גזל ללמדנו, שדווקא על גזולו שלו הוא מוסף חומש, אבל 29
 על גזולו של אביו אינו מוסף חומש, שאם גזל האב ומת, וכפר 30
 הירש בגזל ונשבע בשקר, אינו משלם לנגול חומש, אלא קרן בלבד. 31
 הגמרא מקשה על רבא מדין משכון: והרי משכון דר'המנא אמר בו 32
 (דברים כד ט) 'לא תבא אל ביתו לעבט עבדו', וכל הנוטל משכון 33
 מחבירו בעל כרחו בעבור החוב שהוא חייב לו עובר בלאו זה, ומכל 34
 מקום תנן במשנה בבבא מציעא (קא), מחזיר את הכר בלילה, ואת 35
 המחרישה ביום, שאם נטל הבעל חוב למשכון דבר שתשמישו ביום, 36
 הרי הוא חייב להחזירו במשך היום, וכן אם נטל דבר שתשמישו 37
 בלילה יחזירו למשך הלילה. ומוכח מדברי המשנה, שאפילו 38
 שנטילת המשכון היתה באיסור, מכל מקום בדיעבד לאחר שנטלו 39
 מותר לו להחזיק בו ביום אם תשמישו בלילה, או בלילה אם תשמישו 40
 ביום. ומכאן תיובתא על מה דאמר רבא 'אי עביד לא מהני'. 41
 מתרצת הגמרא: אמר לך רבא, שאני התם במשכון, משום דאמר 42
 קרא בבסות לילה (שם כד יג) 'השב תשיב לו את העבוט כבא השמש'. 43
 ומכך שנאמר 'השב תשיב' שני פעמים, משמע שהבעל חוב נוטל 44
 ומחזיר את המשכון כמה פעמים, ומכאן שמוותר לו להחזיק במשכון 45
 במשך היום אפילו שקנאו באיסור. 46
 מפרשת הגמרא: ולאביי הסובר שכל מעשה שנעשה באיסור חל 47
 בדיעבד, הוצרך להכתב 'השב תשיב', משום דאי לא דאמר ר'המנא 48
 'השב תשיב', היינו אומרים שדווקא משכון שניטל בהיתר על ידי 49
 שליח בית דין צריך להחזירו בלילה, אבל אם נטלו בעצמו, הנה 50
 אמניא איסורא [דעבד] עבד, אי בעי ניתרד ואי בעי לא ניתרד – 51
 שאף שעבר על איסור קנה את המשכון לגמרי, ואם ירצה יחזירו 52
 ואם לא ירצה לא יחזירו, ומותר לו להחזיקו בין ביום ובין בלילה. 53
 קא משמע לן הכתוב, שאף כשנטלו באיסור חייב להחזירו בלילה. 54

הגמרא: והא אפ"י נמי כבר דמסקינן [ו-מוציאים] רביית קצוצה
 פדיינין. דהרי אמר אפ"י, הדין דמסיק בתבריה [מי שנושה
 בחבירו] ארבע (מאה) זוזי פרייתא, ובהיה ליה למלוה בחנותיה
 גלימא דשני חמשה בארבעה – ונתן הלוה בחנותו למלוה גלימה
 ששה חמשה זוז בפירעון חוב הרבית שאינו אלא ארבעה זוז, כי
 מסקינן מיניה ד' מסקינן מיניה, והאי זוזא כמתנה הוא דיהב ליה
 – כשמוציאים מיד המלוה רבית זו שנטל באיסור, מוציאים ממנו רק
 ארבעה זוז. ואף שנתן לו ששה חמשה זוז, אין מוציאים ממנו את הזוז
 החמישי, שכן זוז זה נתן לו במתנה ולא לתשלום הרבית, שהרי לא
 התחייב לו אלא ארבעה. ורמא אמר, חמשה מסקינן מיניה – את
 כל ממשות הזוזים מוציאים ממנו. מאי מעמא של רבא, משום
 שהגלימה בולה בתורת רבייתא קאתי ליה – באה לידו. הרי לנו
 כי בין לאפ"י ובין לרבא הרבית יוצאת בדיינים.
 מסיקה הגמרא: אלא פי קא מיפלגי אפ"י ורבא, בשינוי קונה
 נחלקו, כמבואר לעיל.
 תנו רבנן, מה שנאמר (ויקרא כב ב) 'כל אשר בו מום לא תקריבו, מה
 תלמוד לומר, הלא אם בא לאסור בעל מום בלא תשחטו' אותו
 לקרבן, הרי כבר אמור איסור זה למשה בהמשך הפרשה, כפי
 שיבאר להלן. אלא מה תלמוד לומר, 'כל תקריבו, כל תקדישו,
 שאסור להקדיש בעל מום למזבח. מכאן אמרו, המקדיש בעלי
 מומין לגבי מזבח ועשה בהם את כל עבודות הקרבנות, עובר משום
 חמשה שמות [ו-לאוין]. משום 'כל תקדישו, ומשום 'כל תשחטו,
 ומשום 'כל תזרקו את דמו על המזבח, ומשום 'כל תקטירו את כולו
 על המזבח, ומשום 'כל תקטירו את מקצתו על המזבח. משום רבי
 יוסי ברבי יהודה אמרו, עובר אף על קבלת הדם.
 הגמרא מפרשת את כל דברי הברייתא: אמר רב, מה תלמוד לומר
 'כל תקריבו' אם כוונת הכתוב היא ל'כל תשחטו' בעל מום לשם
 קרבן, הרי כבר אמור איסור זה למשה. שואלת הגמרא: היכן הוא
 אמור, ומשיבה: בהמשך הפרשה כבר נאמר איסור זה. כדתניא –
 כמו ששינונו בברייתא אחרת, נאמר בבעלי מום (שם כב כב), 'עוררת או
 שבור או חרוץ או יבלת או גרב או גרב לא תקריבו אלה לא,
 ואשה לא תקנו מהם על המזבח לה'. מה תלמוד לומר לה?
 תקריבו, הרי אם כוונת הכתוב היא ל'כל תקדישו, הרי כבר אמור
 למעלה 'כל אשר בו מום לא תקריבו, ופירשנו לעיל שכונת כתוב
 זה היא לאסור את הקדשתו. אלא מה תלמוד לומר 'כל תקריבו'
 שנאמר כאן, 'כל תשחטו, שאסור לשחוט בעל מום למזבח. ומה
 שנאמר בהמשך הכתוב 'ואשה לא תתנו מהם, אלו אשוי, שאסור
 להקטיר בעלי מום על אש המזבח. ואין לי אלא שאסור להקטיר את
 כולו כמעשה עולה שכולה כלי, ואולם מקצתו מנין לנו שהוא
 אסור בהקטרה, תלמוד לומר 'מהם', שאסור להקטיר אפילו את
 מקצתם. וזרקת דמים של בעל מום מנין לנו שהיא אסורה, תלמוד
 לומר 'על חרוץ או יבלת או גרב או גרב לא תקריבו אלה לא,
 בסוף הכתוב לה' בא לרבות שעיר המשתלח, שאפילו שלא ניתן
 ממנו כלום על המזבח, מכל מקום אם הקדיש בעל מום לשם שעיר
 זה עובר משום 'כל תקדישו'.
 הגמרא דנה בדברי הברייתא המרבה שעיר המשתלח מלה'. מקשה
 הגמרא: וכי לה' לרבות הוא, והתניא, ממה שנאמר באיסור שחיטת
 קדשים מחוץ לעזרה (שם יג א), 'איש איש מבית ישראל אשר ישחט
 שור וגו' ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה', אי
 'קרבן' שומע אני שאף בקדשי בדין הפתח עוברים על איסור
 שחיטת חוץ, שהרי גם הם נקראו 'קרבן', בענין שנאמר בשלל
 מלחמת מדין (במדבר א א), שאמרו שרי הצבא למשה, 'ונקרב את
 קרבן ה' איש אשר מצא כלי זב אצעה וצמידו וגו'. תלמוד לומר
 באיסור שחיטת חוץ, ואל פתח אהל מועד וגו' לא הביאו, דוקא
 דבר הראוי להביאו לפתח אהל מועד ולהקריבו שם הייבין עליו
 משום שחטת חוץ, אבל דבר שאין ראוי לפתח אהל מועד אין
 תיבין עליו משום שחטת חוץ, ואף בהמות שהוקדשו לבדק הבית
 אינן ראיות לפתח אהל מועד, שהרי התבאר לעיל (ע"א) שאסור

אולם אכך רבית שהיא רבית שנעשתה שלא בהלוואה אלא
 במכירה, שאיסורה הוא רק מדברי סופרים, אינה יוצאה פדיינין
 מידי המוכר לאחר שגבאה. ורבי יוחנן אמר, אפילו רבית קצוצה
 שאיסורה מן התורה אינה יוצאה פדיינין, וסבר רב אשי, שנחלקו
 אמוראים אלו במחלוקת אביי ורבא, שרבי אלעזר סובר כדברי רבא,
 דכל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, ועל כן אין
 מועילה זכייתו ברבית, והרי היא יוצאת ממנו בעל כרחו. ורבי יוחנן
 סובר כדברי אביי דאי עביד מהני, ועל כן אף שאמרה תורה שלא
 לגבות את הרבית, מכל מקום אע"פ כהוה זכייתו, ואין מוציאים
 אותה ממנו בעל כרחו.
 אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי, וכי התיב רבית בסקרא
 פליגי רבי אלעזר ורבי יוחנן, והלא התיב בסקרא פליגי – בדרשות
 הכתובים נחלקו, דהרי אמר רבי יצחק, מאי מעמא דרבי יוחנן
 הסובר שרבית קצוצה אינה יוצאת בדיינים, משום דאמר קרא
 במלוה ברבית (יחזקאל יח א) 'בנשך נתן ותרבית לקח, וחי לא יחיה',
 ודרש רבי יוחנן מכתוב זה, שאיסור רבית דוקא לחיים ניתן, שאם
 עבר עליו נענש בכך שלא יחיה, ולא לחיוב הישבון [ו-השבה] ניתן.
 אם כן אפילו לשיטת רבא הסובר שבכל איסורים שבתורה אי עביד
 לא מהני, מכל מקום ברבית הוא מודה שאינה יוצאת משום גילוי
 הכתוב.
 הגמרא מביאה שיטות נוספות במקורו של רבי יוחנן: רב אחא בר
 אדא אמר, מהקא [ו-מכתוב זה] דורש רבי יוחנן שרבית קצוצה אינה
 יוצאת בדיינים, שנאמר באיסור רבית (ויקרא כה לו-לח) 'אל תקח מאתו
 נשך ותרבית, ויראת מאלהיך וגו' אני ה' אלהיכם וגו', ומשמע
 שרק למוציא נתתו לאיסור זה, שיש לו למלוה ברבית להתיירא
 מה', ולא לחיוב הישבון.
 רבא אמר, מקורו של רבי יוחנן הוא מהקא, שנאמר במלוה ברבית
 (יחזקאל שם) 'את כל התועבות האל עשה, מות יומת דמיו בו
 [יהיה]', ונאמר קודם לכן (שם יח) 'הוליד בן פריץ שופך דם', ודרש
 רבי יוחנן ממה שנאמר 'דמיו בו יהיה' ו'שופך דם', שהוקשו מלוי
 רבית ל'שופכי דמים, מה שופכי דמים לא ניתנו להישבון
 [ו-לתשלומים], אף מלוי רבית לא ניתנו להישבון, ואין מוציאים
 מהם את דמי הרבית שגבו באיסור.
 הגמרא מביאה מקור לשיטת רבי אלעזר: ואמר רב נחמן בר יצחק,
 מאי מעמא דרבי אלעזר הסובר שרבית קצוצה יוצאת בדיינים,
 משום דאמר קרא באיסור רבית (ויקרא כה לו) 'וחי אחיך עמך', ודרש
 רבי אלעזר מכתוב זה, אהדר ליה כי היכי דנתיי עמך – השב לו
 את הרבית שנשלט ממנו כדי שיוכל לחיות עמך. נמצא שאפילו
 לשיטת אביי הסובר שבכל איסורים שבתורה אי עביד מהני, מכל
 מקום גילה הכתוב ברבית קצוצה שהיא יוצאת בדיינים.
 שואלת הגמרא: מאחר שהתבאר שאין לומר שהנפקא מינה בין אביי
 לרבא היא ברבית קצוצה, מהו מעמא קמפלגי אפ"י ורבא, ומדי
 הנפקא מינה ביניהם להלכה. משיבה הגמרא: אביי ורבא חולקים
 בשינוי קונה, כלומר האם כל המשנה מרצון התורה ועובר עליו,
 האם מצד הסברא יש לו להועיל או לא. ואכן למעשה אין נפקא
 מינה להלכה ביניהם, שכן ישנו גילוי הכתוב בכל איסור ואיסור לכאן
 או לכאן כמבואר בסוגייתנו.
 הגמרא מביאה תירוץ זה בלשון אחרת: לישנא אחרת, אביי ורבא
 נחלקו בהני שינויי דשינוי – בכל אותם תירוץ שנאמרו בסוגייתנו.
 שלפי אביי נצרכות כל אותן דרשות שנדרשו בכל המקומות שמצינו
 בהם שמעשה שנעשה באיסור אינו מועיל, אבל בכל המקומות
 שמצינו בהם שהוא מועיל, אין צורך בכל אותן דרשות שהובאו
 לעיל. ואילו לרבא הוא להיפך, במקומות שמצינו שאינו מועיל אין
 צריך לדרשה, ואילו במקומות מועיל אין זה אלא משום
 דרשה.
 הגמרא מביאה שוב את תירוצו של רב אשי, ודוחה אותו מטעם אחר:
 לישנא אחרת, הנפקא מינה בין אביי לרבא היא ברבית קצוצה,
 שלאפ"י לא מהדר [אין חזרת] הרבית, לרבא מהדר הרבית. דוחה

מהמצוות ואין הפטור יכול להוציא את החייב - כי צדיקים גמורים נחשבים כחיים ממש גם לאחר פטירתם (גליון הש"ס כתובות קג, א), ואין להקים להם מצבה שנועדה להורות כי עדיין יש אחיזה מסוימת של הנפש בגוף, ואילו הם נחשבים כחיים. ולכן לא הביאו הפוסקים הלכה זו למעשה, כי מדרגה גבוהה זו אינה מצויה בדורותינו (שכט הלוי ח"ג קסב).

והנאמר 'אין בונים להם נפש' היינו מצבה לתועלת הנפטר עצמו כדי שלא ישתכח מן הלב וכדי שיתפללו בעדו, כי לצדיק אין צורך בזה, ובנין הציון אינו 'להם' – לתועלת נפשם, אלא לתועלת החיים. ויש שכתבו, שהדברים אמורים בצדיקים בעלי דרגה גבוהה, כדוגמת רבינו הקדוש שהיה מוציא אחרים ידי חובתם בקידוש לאחר פטירתו, אף שנאמר 'במתים חפשי', שהם פטורים

שבת קודש ב' אדר היתשע"ב

שמועה קרובה ורחוקה

מבואר במפרשים: שבעה ושלושים קשורים לאבל ולצער על אובדן המת ולכן תלוי בזמן השמיעה, ואילו האבילות של י"ב חודש נעוצה בעובדה שבתקופה זו הנשמה נשפטה בבית דין של מעלה – נקבעת לפי יום הפטירה.

הלכות אבל פרק ז, הלכה א: מי שבאה לו שמועה שמת לו קרוב: אם בתוך שלשים יום הניעה השמועה, אפלו יום שלשים עצמו – הרי זו שמועה קרובה, וחיב לנהוג שבעה ימי אבלות מיום שהניעה השמועה.

ונחלקו הפוסקים ממתי מונים ל' יום לקבוע אם השמועה קרובה או רחוקה. יש אומרים מיום המיתה (ט"ז, ש"ך, יור"ד סם) ויש אומרים מיום הקבורה (אבן העזר, וכ"מ בינקודות הכסף' שחור ב).
וכתב הרבי (אגרות קודש, ח"ו, עמ' קג) כי ההכרעה היא מיום המיתה. על פי זה הכריע הרבי כאשר נפטר אחיו באנגליה והקבורה הייתה אמורה להעשות בארץ ישראל לאחר שבועיים - כהוראת האחרונים שלדעתם יש להתחיל האבלות מעת קבלת הידיעה, כי יום המיתה הוא הקובע.

ואלה עיקרי הדינים של שמועה על מות קרוב (מועד קטן כ, א): שמונה קרובה: שמועה שהגיעה בתוך שלשים יום, הרי זו שמועה קרובה וחיב לנהוג אבילות מיום השמועה (ולפי הט"ז ביום השמועה הקרובה אף לא יניח תפילין).
שמונה רחוקה: על שמועה שהגיעה לאחר שלשים יום, אינו צריך לשבת שבעה אלא שעה אחת בלבד, אך בדיני האבילות הנוהגים במשך י"ב חודשים נוהג כרגיל.

ומדוע לענין דיני שבעה ושלושים - יום השמועה קובע, ואילו דיני אבלות הנוהגים במשך שנים עשר חודש נקבעים לפי יום הפטירה?

המשך ביאור למס' תמורה ליום שלישי עמ' ב

30 השעירים ראויים לה'. אבל אם אחד מהם בעל מום ואינו ראוי לה'
31 אין הגורל קובע אותם, שהרי בשעה שמשיל את הגורל עדיין אין
32 ידוע איזה מהם יהיה לה' ואיזה לעזאזל. אם כן למה נצרכה
33 הברייתא לדרוש מהכתוב לאסור הקדש בעל מום לשעיר המשתלח,
34 הלא אף אם יוכשר מכל מקום לא יוכלו להגריל עליו.
35 מתרצת הגמרא: אָמַר רַב יוֹסֵף, הָא מְנִי - ברייתא זו בשיטת הַנֵּן
36 הַמְצָרִי הִיא שְׁנוּיָה, דְאָמַר שְׁאִפִּילוּ אִם מַת הַשְּׁעִיר הַמְשַׁתְּלַח אַחַר
37 שִׁכְּבַר נִשְׁחַט הַשְּׁעִיר לה' וְהָדָם שָׁלוּ כִּבְר הַתְּקַבֵּל בְּכֹס, מִכִּיָּא אַת
38 תְּבִירוּ - [שעיר אחר] וּמִזֶּנֶן לִיה - ומעמידו אצל הדם שבכוס,
39 והשעיר השחוט קרב לה' והשני משתלח לעזאזל. ומוכח משיטתו
40 שאפשר להביא את השעיר המשתלח אף בלא גורל, ואם כן לולא
41 שמיעט הכתוב בעל מום משעיר המשתלח לאיסור הקדש בעל מום,
42 אפילו שאי אפשר להגריל עליו.
43 דוחה הגמרא תירוץ זה: הֵי דְשִׁמְעַת לִיה - [אמנם שמענו לו] לְהַנֵּן
44 הַמְצָרִי שאמר דְלֹא הָוֵי דִּיחֻוּי - שאין השעיר השחוט נדחה
45 מהקרבה מחמת מיתתו השעיר המשתלח, אבל דְלֹא צָרִיךְ הַגְרִילָה מִי
46 שִׁמְעַת לִיה שאמר כן, דִּילְמָא מִיִּיתֵי - [מביא] שני שעירים אחרים
47 וּמְגַרִיל עליהם, וזה שיפול עליו הגורל לה' ירעה עד שיסתאב, והשני
48 ישתלח לעזאזל.
49 הגמרא מיישבת את דברי הברייתא באופנים אחרים: אֵלָא אָמַר רַב
50 יוֹסֵף, הָא ברייתא מְנִי, רַבֵּי שְׁמַעוֹן הִיא. דְתַנַּיָּא מַת אַחַד מִהֵן
51 - [משעירי יום הכיפורים] לאחר הגרלה, מִכִּיָּא אַת תְּבִירוּ דְלֹא
52 הַגְרִילָה, דְבַרְי רַבֵּי שְׁמַעוֹן. ולשיטתו לולא הדרשה האמורה היינו
53 מתירים הקדש בעל מום לעזאזל, ואפילו שאי אפשר להגריל עליו.
54 רַבָּא אָמַר, לֹא נִצְרָקָא - [לא נצרך] הכתוב לחייב בעל מום לעזאזל
55 בִּבְל תְּקַדִּישׁוּ אֵלָא כְּגֹזֵן שְׁהִבִּיאוּהוּ תַמִּים וְהַגְרִילוּ עֲלֵיו, ואחר כך
56 הוּמָם בּוּ בְיוֹם, שדינו להתחלל על שעיר אחר, וְחִילְלוּ עַל תְּבִירוּ
57 שגם הוא בעל מום.

1 להקדיש תמימים לברך הבית אלא בעלי מומים בלבד, ובעל מום
2 אינו ראוי להקרבה בפתח אהל מועד. שוב שואלת הברייתא: שמא
3 אֹצִיָּא אָנִי רק אֵת קדשי ברך הבית האלו מכלל חיוב שחוט חוץ,
4 וְאֹלָם לֹא אֹצִיָּא מכלל חיוב זה פֶּרֶת תְּמַתָּא - [פרה אדומה]
5 ששחטה שלא על גבי מערכתה, וּשְׁעִיר יום הכפורים הַמְשַׁתְּלַח
6 לעזאזל ששחטוהו בחוץ, ויתחייבו עליהם משום שֶׁהֵן רְאוּיִין לְפִתְחָא
7 אֵהֵל מוֹעֵד, שהרי אינם באים אלא תמימים. ומשיבה הברייתא:
8 תְּלַמִּיד לומֵר בשחוט חוץ 'לְהַקְרִיב קֶרְבֵּן לַה', ומכאן שדווקא מִי
9 שֶׁהֵם מְיוֹתְדִין להקרבה על המזבח לפני ה' חייבים על שחיטתם
10 בחוץ, וְצִיָּא פֶּרֶת חֲטָאת וּשְׁעִיר הַמְשַׁתְּלַח אֵלָיו שאינם בכלל חיוב זה
11 משום שֶׁאֵין הֵם מְיוֹתְדִין להקרבה לה'. ואם כן קשה, איך מרבה
12 הברייתא הקודמת מ'לה' שעיר המשתלח לאיסור הקדש בעל מום,
13 הלא אדרבה מ'לה' משמע דווקא קרבנות הקרבים לפני ה' על
14 המזבח ולמעט שעיר המשתלח.
15 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבָּא, הֵתָם בשחוט חוץ מוכח מְעַנְיָנָא דְקֶרָא
16 שבא למעט פרת חטאת ושעיר המשתלח, שכן מ'אֵל פֶּתַח אֵהֵל
17 מוֹעֵד' משמע לְרַבּוֹת גַּם אותם, שהרי ראויים הם לפתח אהל מועד,
18 על כן בהכרח שיתור 'לה' בא לְהוֹצִיא אותם מכלל חיוב זה. אבל
19 הַבָּא באיסור בעל מום, דְמַמָּה שנאמר וְאִשָּׁה לֹא תִתְּנוּ מִקָּם משמע
20 לְהוֹצִיא שעיר המשתלח מכלל איסור זה משום שאינו ניתן על גבי
21 אישים, בהכרח שיתור 'לה' שנאמר בו בא לְרַבּוֹת גַּם שעיר
22 המשתלח.
23 עוד מוקשה להגמרא: מְעַמָּא דְכֶּתֵב קֶרָא לַה' הוּא דְלֹא מִיִּיתֵי שְׁעִיר
24 הַמְשַׁתְּלַח - שטעם מה שאין מקדישים בעל מום לשעיר המשתלח
25 הוא משום ריבוי לַה', הָא לֹא רַבֵּי - [לולי שריבה] קֶרָא לַה' הוּא
26 אֲמִינָא שְׁעִיר הַמְשַׁתְּלַח בְּעַל מוֹם שְׁפִיר דְמִי - [כשרו]. וקשה,
27 מִכְּדִי - [הרי] שני שעירי יום הכפורים נקבעים על פי גורל, איזה מהם
28 קרב לה' ואיזה מהם משתלח לעזאזל, והלכה בדיני שֶׁאֵין הַגְרִיל
29 (קבוע) [קובע] לה' אֵלָא בְּרַבֵּר הָרְאוּי לַה', כלומר דווקא כששני